

Mijn stad onze Planeet!

ALLE BEETJES HELPEN, WANT WE ZIJN
MET EEN MILJOEN BRUSSELAARS

Maandblad - December 2009 - nr. 50

België - Belgique

P.P. - P.B.

B - 010

P202224

🕒 **Eindejaarsfeesten** > p2 en 3

Slimme cadeaus onder een echte dennenboom

🕒 **Groene ruimtes** > p6

Wintersport en -spelen in Brussel

🕒 **Scholen** > p7

De strijd tegen lawaai

🕒 **Voeding** > p4 en 5

Een feestmaaltijd met
aandacht voor het milieu

LEEFMILIEU
BRUSSEL

- BIM -

Oh dennenboom... Oh échte dennenboom

Voor sommige mensen kan Kerstmis niet zonder kerstboom. Maar wat kiest u als kerstboom? Een kunstkerstboom bestaat uit plastic en metaal. Volgens wetenschappelijke studies, is zo'n boom moeilijk te recyclen en heeft hij een zware impact op het milieu. U kiest dus beter een echte dennenboom. Maar ook dan moet u uitkijken. Koop geen dennenboom in een kluit aarde of in een pot, want op die manier wordt de fijne, vruchtbare laag van de bodem waarin hij gekweekt wordt, aangetast. Bovendien lukt het bijna toch nooit om ze met succes te herplanten. Vraag ook na waar de boom vandaan komt. Verkiez een boom uit een lokale kwekerij, en koop er geen die uit het buitenland komt: zo bent u zeker dat hij niet uit een ongerept bos werd weggeplukt en geen enorme afstanden heeft afgelegd. Helaas, bestaat er in België nog geen ecolabel voor kerstbomen. En, denk eraan, na de eindejaarsfeesten worden de bomen ingezameld en verwerkt tot compost.

We worden niet elke dag 20

In 1989 zag het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het daglicht. En dus ontstond de nood om een aparte overheidsdienst voor milieuzaken aan te stellen. In de loop der jaren werden haar activiteiten enorm uitgebreid, in die mate dat er vandaag meer dan 800 mensen werken.

Het team van Leefmilieu Brussel in 1989.

Leefmilieu Brussel informeert, bereidt voor, doet voorstellen, stimuleert, steunt, adviseert, licht in, controleert, bestraft, onderhoudt... en werkt zo al twintig jaar mee aan een geïntegreerd milieubeleid voor het Gewest en daarbuiten.

In twintig jaar tijd zijn de activiteiten exponentieel gegroeid. Als bewijs volstaat het om de 70 pioniers van 1989 voor de geest te halen die toen de basis vorm-

den voor de huidige equipe van 840 personen. Het is niet mogelijk om een volledig overzicht te maken, maar Leefmilieu Brussel staat onder meer voor:

- 75 000 energiepremies toegekend aan particulieren (22 miljoen euro).
- Een labo dat meer dan 150 verschil-

Het team van Leefmilieu Brussel in 2009.

lende luchtkwaliteitsmetingen uitvoert.

- In twintig jaar tijd werden 8.000 milieuvergunningen afgeleverd, werden 4.000 vergunningen aangepast en werden 10.000 bedrijven minstens één keer bezocht.
- De website trekt meer dan 40.000 bezoekers per maand; via 02 775 75 75 ontvangen en beantwoorden we jaarlijks meer dan 30.000 vragen van Brusselaars.

- Het beheer van 340 ha groene ruimten en 1.640 ha bos.

- In 2007 werden meer dan 30.000 nieuwe planten aangeplant in het Zoniënwoud; in 2009 werd 12 ha grond heraangelegd.

- Er werd een Groene Wandeling aangelegd van 60 km.

- 65 groepen volgen een opleiding rond duurzame voeding, en daarmee worden ongeveer 60.000 mensen bereikt.

- Meer dan 100 bedrijven dragen het label 'Ecodynamische onderneming'.

- 2.300 Brusselse huishoudens hebben deelgenomen aan de Energie-Uitdaging. Dat betekende voor hen een gemiddelde jaarlijkse energiebesparing van 20 %.

Vandaag maakt Leefmilieu Brussel zich klaar voor een nieuwe cruciale fase in zijn bestaan. Er komen nieuwe activiteiten bij in enkele sleuteldomeinen, zoals gsm-straling, duurzame voeding, ecologisch bouwen, enz. Bovendien bereidt de administratie zijn verhuizing voor naar de site van Thurn & Taxis, naar een van de grootste passieve gebouwen ooit.

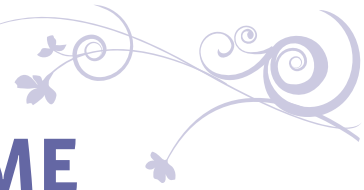
Mijn stad onze planeet

Maandelijkse publicatie (verschijnt maandelijks, behalve in januari, juli en augustus) - Leefmilieu Brussel - Gulledele 100 - 1200 Brussel Tel. 02 775 75 75 - info@leefmilieubrussel.be - www.leefmilieubrussel.be
 V.U.: J.-P. Hannequart en E. Schamp. HERLEZINGCOMITÉ: Xavier Van Roy, Mathieu Molitor, Louis Grippa, Rik De Laet. REDACTIE: Marc Magain - Vertaling: Maarten Geerts. FOTO: Belpress (p. 3, 4, 6, 7); Marc Magain (p. 4, 8); Empreintes ASBL (p. 7); Mmmh (p. 5); Leefmilieu Brussel (p. 2); Thiry (p. 7). PRODUCTIE: www.4sales.be © IBGE-BIM - Gedrukt met plantaardige inkt op gerecycleerd papier.

Eindejaars tips

Cadeautjes: koppel het DUURZAME aan het AANGENAME

Als u dit jaar uw verlanglijstje naar de Kerstman stuurt, denk dan aan het milieu. In dit artikel vindt u enkele tips om uw naasten een plezier te doen, terwijl u ook onze planeet een cadeautje geeft.

Een enquête uit 2007 onder 25.000 Belgen toonde aan dat ze gemiddeld 100 tot 300 euro uitgeven aan eindejaarscadeautjes. De marketingafdelingen weten ondertussen niet meer welke nutteloze gadgets ze nog kunnen uitvinden: een muts met knipperlichtjes, een radio in de vorm van een hamburger, een muzikale pen, het kan niet gek genoeg. Los van de productie, de gebruikte materialen en het afval, zorgt alleen al het transport van deze gadgets voor een aanzienlijke CO₂-uitstoot. 't Is eenvoudig: 1 kg gadgets 10.000 km vervoeren per vliegtuig is goed voor een uitstoot van ongeveer 8 kg CO₂. Of, hoe de rugzak van de Kerstman volgestouwd kan zitten met aanslagen op ons leefmilieu.

Eendracht maakt macht

Een cadeau op tien wordt, onmiddellijk na de feestdagen, opnieuw verkocht, ingewisseld of zelfs weggegooid. We vergeten soms dat een geschenk bedoeld is om iemand een plezier te doen. Vandaar een eerste idee om verspilling te vermijden: **leg met vrienden of familie samen** en koop samen een cadeau. Zo vermijdt u al die kleine nutteloze, ondoordachte cadeautjes en kunt u uw naaste het geschenk geven dat hij of zij effectief graag wilt.

Denk 'immaterieel'

Een geschenk hoeft niet noodzakelijk materieel te zijn. Gebruik uw verbeelding. Doe eens **theater-** of **bioscooptickets** cadeau. En waarom niet een inschrijving voor een **cursus**, een abonnement voor de **mediatheek**, een toegangsticket voor een **tentoonstelling** of een etentje in een **restaurant**? Of geef een **cadeauchequ**. U kunt er zeker van zijn dat de ontvanger de cheque zal besteden aan iets dat hij of zij wél graag heeft.

Zo'n immaterieel cadeau kan u bovendien beter aanpassen aan uw budget en, het zorgt voor minder afval. Maar wat u ook kiest, ga het niet te ver zoeken en beperk de kilometers die moeten worden afgelegd. Op volgende websites kunt u ideeën opdoen of aankopen: www.agenda.be, www.brusselsinternational.be, www.bongo.be, enz.

Koop duurzaam en laat het weten

Een abonnement op een **biopakket**, een fleec **sweater** in gerecycleerd materiaal, een **boodschappenkarretje** enz. U kunt er op heel wat manieren voor zorgen dat uw cadeau een ambassadeur is voor "duurzaamheid". Waarom, in plaats van een gsm of de laatste nieuwe MP3-speler, geen **energievriendelijke lamp**, een **fiets** of **trek- of fietsaccessoires** schenken? Vermijd spelletjes, wekkers – en erger nog – muzikale wenskaarten op batterijen. Er bestaan rekenmachines, uurwerken enz. op **zonne-energie** of die u kunt herladen.

Vergelijk

Door producten te vergelijken op stevigheid, samenstelling en plaats van herkomst kunt u duurzame, ecologische en/of **fair trade** accessoires vinden: decoratie, juwelen, kleren, keukengerei, cosmetica, parfums enz. Als u solidair koopt, doet u minstens twee personen een plezier. Op

volgende websites kunt u ideeën opdoen: www.fairtrade.be, www.greenbazar.be of www.bewustverbruiken.org. of "google" eens naar "duurzame geschenken".

Voor de kinderen

Ook voor kinderen is er een ruime keuze aan 'immateriële' cadeaus: een **kunst-atelier**, aansluiting bij een **sportclub** of **stage** in een boerderij. Via de website www.springintveld.be kunt u in uw buurt heel wat activiteiten voor uw kinderen ontdekken. Vermijd gadgets op batterijen: er zijn tal van educatieve spelletjes die kinderen weten te appreciëren.

WIST U DAT ?

De omzet in de sector van elektronische spelletjes is in 2008 met 45 % gestegen. Dergelijke toename is niet zonder gevaar voor ons klimaat (zie Mijn stad onze planeet nr. 49 waarin we het hadden over de enorme impact van elektronische spelletjes op het milieu). En, als er niets gebeurt, zal de verkoop van kleine elektronische apparaten verdubbelen tegen 2020, ja zelfs verdrievoudigen tegen 2030.

Zorg dat de Kerstman geen slechte rug overhoudt aan uw kerstlijstje.

Red de planeet met goede smaak

TIPS voor een duurzaam FEESTMAAL

De feestdagen komen steeds dichterbij. En dan wil iedereen samen met vrienden of familie lekker eten en drinken. Plezier maken en aandacht hebben voor onze planeet kunnen perfect samengaan. Ziehier enkele tips, om zich niets te moeten ontfeggen.

Voeding vertegenwoordigt een derde van onze ecologische voetafdruk. U kunt die impact beperken door, als u uw menu samenstelt en de ingrediënten gaat aankopen, volgende vijf richtlijnen in het achterhoofd te houden.

1 Verspil niets

Per jaar gooien Brusselaars het equivalent van ongeveer 33 miljoen maaltijden weg. Dat is voldoende om, een jaar lang, ongeveer 30.000 mensen 3 maaltijden per dag te bieden. En die verspilling kan tijdens de eindejaarsfeesten nog hoger oplopen. Nochtans is het perfect mogelijk om 80 % minder te verspillen.

> **Oplossing?** Koop en kook enkel wat u nodig hebt. En u hoeft trouwens niets weg te gooien. U kunt met de restjes nog altijd iets lekkers klaarmaken. Geen inspiratie? Neem dan een kijkje op nl.observ.be, www.smulweb.nl of www.bewustverbruiken.org

2 Koop verse streek- en seizoensproducten

Groente en fruit die u koopt buiten het seizoen hebben ofwel een lange weg afgelegd

vooraleer ze op uw bord belanden, ofwel moeten rijpen in een verwarmde serre, wat enorm weegt op het milieu.

> **Oplossing?** Er is geen gebrek aan wintergroenten: wortels, rapen, champignons, witloof, uien, peren, aardappelen, pompoenen, kolen enz. Maar er zijn ook minder bekende producten die aan belang winnen, zoals pastinaak, aardperen en koolraap.

3 Kies minder snel voor vlees en vis en breng wat variatie in uw proteïnebronnen

Vlees vertegenwoordigt de helft van de ecologische voetafdruk van voeding. De vee­teelt is wereldwijd verantwoordelijk voor ongeveer 18 % van de broeikasgassen, terwijl transport slechts verantwoordelijk is voor ongeveer 12 %. Vis wordt dan weer sterk bedreigd door overbevissing: tonijn, kabeljauw, heilbot, wijting, zwaardvis, tong enz.

> **Oplossing?** U kunt perfect leven met minder vlees, zonder vegetarisch te worden. Kies bijvoorbeeld eens voor plantaardige proteïnen, ook tijdens de feestdagen. En kies voor vis dat het MSC-label draagt: www.msc.org.

4 Vermijd wegwerpproducten

Water van de kraan drinken?

DE PUBLICATIES VAN LEEFMILIEU BRUSSEL

- 14 praktische fiches 'Voeding en Milieu', waaronder één over de consumptie van vlees, waarmee u de ecologische voetafdruk kunt berekenen en begrijpen.
- De brochure 'Voeding en milieu, 65 tips om lekker, milieuvriendelijk én gezond te eten'.
- De kalender van seizoensfruit en -groenten om de beste keuze te maken op het juiste moment.
- Een enkel adres: www.leefmilieubrussel.be > Particulieren > Mijn voeding > Beperk uw vlees- en visgebruik of 02 775 75 75.

Er is niets natuurlijker dan een mooie karaf op tafel. En denk voor uw wijn of andere dranken aan flessen met statiegeld. Vermijd wegwerpborden of papieren tafellakens en servetten.

5 Geef voorrang aan bio- of kwaliteitsproducten

Uit een recent onderzoek van het FAVV (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen) is gebleken dat 7 % van de fruit- en groentestalen die in België worden genomen te veel pesticiden bevatten.

> **Oplossing?** Bioproducten zijn goed voor uw gezondheid en die van het milieu. Uiteraard gaat de voorkeur naar lokale bioproducten. En als u toch kiest voor een exotisch product, kies dan voor bio en eerlijke handel.

Ontmoeting

Een heerlijk, UITGEKIEND MENU

"Vorig jaar stelden we voor de eerste keer een milieuvriendelijk kerstmenu samen. De hele familie was van de partij. We waren met een twintigtal. Als voorgerecht hadden we pompoensoep, meteen een voltreffer die de hele familie wist te overtuigen. Ook het hoofdgerecht op basis van tofu was een succes. Kortom, iedereen was blij om enkele nieuwe recepten te ontdekken en was bewust van onze keuze voor duurzame ontwikkeling".

Anne-Christine Rolans - Jette

Een heerlijk, duurzaam menu

U hoeft u niets tekort te doen om duurzaam te eten. Het bewijs aan de hand van enkele originele en heerlijke ideeën voor een feestmaaltijd.

Aperitief

Vegetarische borrelhapjes: champignons gevuld met geitenkaas, honing, fijne kruiden en wortelmousse met roquefort

Voorgerecht

Pompoensoep met curry (eva - www.vegetarisme.be)

Of

Pompoenkoekjes, geitenkaas en een ratatouille van kiemgroenten (Claude Pohlig)

Of

Geplette aardappeltjes met Noordzeegarnaaltjes en mousselinesaus (Carlo de Pascale - Mmmmh) - (zie kader)

Hoofdgerecht

Tofulapje (eva) met geblancheerde seizoensgroenten (spruitjes, wortelen, witloof, geblancheerde rapen, pastinaak) en aardappelen

Of

Eendenborst, knolselderfrietjes en met citroen gekarameliseerde saus (Mmmmh)

Of

Zwarte koolvisfilet, lichte nantuasaus, gestoomde aardappelen, witloof, prei en wortelen (Mmmmh)

Dessert

Appeltaartje met een crumble van havervlokken (eva)

Of

Dessert van mascarpone, peren, appels en cacao

Of

Chocolademousse (chocolade uit de eerlijke handel, bio-eieren, biosuiker)

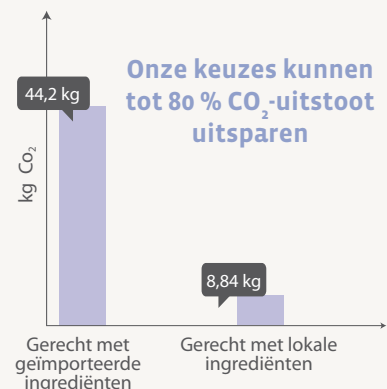
Kan een van deze gerechten of een combinatie ervan u verleiden? De recepten vindt u op www.leefmilieubrussel.be/duurzamemenus

Andere inspiratiebronnen:
www.cuisine-potager.be (Franstalige website)
www.mmmmh.be - www.vegetarisme.be

Tel de KILOMETERS, niet de calorieën

Met de rekenmachine en een folder van een grootwarenhuis in de hand, stelden Pierre Ozer en Dominique Perrin van de Universiteit van Luik een feestmenu samen. Een bosje bloemen uit Kenia, asperges uit Peru, Chileense witte wijn, Thaise langoustines, lamsvlees uit Nieuw-Zeeland, Argentijnse steak, rode wijn uit Californië, verse groenten uit Spanje en een slaatje van exotisch fruit. Hun berekeningen zorgen voor koude rillingen: "Bloemen en wijnen inbegrepen, hebben al deze producten in totaal 220.000 km afgelegd". Dat is vijf keer rond de aarde. De CO₂-uitstoot van dit transport voor een maaltijd voor acht personen bedraagt 44,2 kg CO₂, wat overeenkomt met de uitstoot van een wagen die 276 km aflegt (16 liter brandstof). Te weten hoe vervuilend dit gerecht is, zou ons ertoe moeten aanzetten meer aandacht te schenken aan de herkomst van producten. Meestal volstaat het om het etiket te lezen. "Door het gerecht anders samen te stellen, kunt u ongeveer 80 % van de CO₂-emissies, veroorzaakt door het transport, vermijden", besluiten de twee wetenschappers. Wie kan er nog nee zeggen tegen zo'n besparing?

Bron www.cafe-geo.net

GEPLETTE AARDAPPELTJES MET NOORDZEEGARNAALTJES EN EEN MOUSSELINESAUS

Ingrediënten voor 4 personen:

500 g vastkokende aardappelen
• 500 g grijze garnalen • bieslook • 250 g boter • zout • peper uit de molen • 3 eigeel • cayennepeper • sap van een halve citroen.

Bereiding:

Pel de garnalen. Kook de aardappelen in de schil in gezouten water. Plet ze met een vork en wat boter. Voeg zout en peper toe, en ook de fijngehakte bieslook. Houdt het geheel warm. Maak de mousse-

linesaus. Klaar de boter. Voeg het eigeel en drie soeplepels water in een kom en klop het geheel tot het schuimt. Plaats de kom in een kookpot met kokend water (bain-marie) en klop het geheel tot het dik wordt (de eierklopper moet duidelijke sporen nalaten). Haal het geheel van het vuur en voeg beetje bij beetje de geklaarde (gesmolten) boter toe. Blijf ondertussen het geheel kloppen.

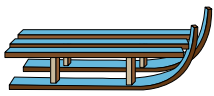
Eens de boter is ingewerkt, kruid met cayennepeper, citroensap en zout. Houd de saus warm in bain-marie. Plaats alles op het bord: eerst de aardappelen, dan de garnalen en overgiet vervolgens met mousselinesaus.

Wintersport in de hoofdstad

SLEEPARADIJS BRUSSEL

Zal er deze winter sneeuw vallen? Misschien. Maar zelfs al zal hij waarschijnlijk niet lang blijven liggen, iedereen zal er willen van genieten. Er zijn geen bergen in Brussel, maar toch is het mogelijk om hier te sleeën en te skiën. Klaar? Glijden maar! Enkele tips, moest er sneeuw vallen.

Sleeën

► Leefmilieu Brussel raadt u, in de parken die het beheert, een drietal plaatsen aan. U kunt ook eens gaan kijken in enkele gemeentelijke parken of op de hellende wegen van het Zoniënwoud. Maar waar u ook naartoe gaat, respecteer steeds de gebruiksregels

- Slee niet als er niet minstens tien centimeter sneeuw ligt. Het gras is zeer kwetsbaar
- Het is beter indien het gevrozen heeft, omdat de kans op beschadiging veel kleiner is indien de grond keihard is.
- Denk steeds aan de veiligheidsregels. Let op voetgangers. En wees voorzichtig op glijpistes die eindigen op obstakels, aanplantingen, straten of... in een vijver.

Langlaufen

- Alle paden in het Zoniënwoud en de bossen van Verrewinkel, Laarbeek en Dielegem (en zelfs in sommige parken) die toegankelijk zijn voor het publiek zijn perfect geschikt als langlaufpiste (of om te sleeën als de helling er zich toe leent).
- Ook de zes kilometer lange oude spoorlijn Brussel-Tervuren is een geschikte piste als het gesneeuwd heeft.
- Maar ook hier, denk steeds aan de andere gebruikers.

Schaatsen

- Het is overall verboden om op ijs te schaatsen. En dat om voor de hand liggende veiligheidsredenen.
- Breng uw leven niet in gevaar. Zo eenvoudig is het.

Wandelen

Sneeuw of geen sneeuw, er is niets verkwikkender dan een winterwandeling in een van de talrijke Brusselse groene ruimtes. Ze ontvangen u met open armen. Aarzel niet.

	Regionaal park Scheutbos (Sint-Jans-Molenbeek)
	Park van Woluwe (Sint-Pieters-Woluwe)
	Park van Laken

Bewust worden van de gevaren van lawaai

Iedereen naar de **LAWAAISCHOOL!**

Lawaai op school kan een enorm probleem zijn. Het tast niet alleen het comfort van de kinderen en de lesgevers aan, maar ook hun leercapaciteit en -mogelijkheid. In het algemeen vormt geluidshinder een risico voor de openbare gezondheid. Leefmilieu Brussel sensibiliseert alvast de beheerders van schoolgebouwen, zodat iedereen op zijn niveau iets kan ondernemen.

Studies hebben aangetoond dat in bepaalde Brusselse schoollokalen, voornamelijk in de eetzaalen, het geluidsniveau tot 80 à 90 decibel (dB) kan oplopen. Dat is te vergelijken met het lawaai in een zagerij. Daarmee is de risicodrempel overschreden. Wie een uur in zo'n omgeving vertoeft, heeft een half uur nodig om te recupereren. Indien we in een werkplaats zouden zijn, zouden er, volgens het arbeidsreglement, oorbeschermers moeten worden gedragen.

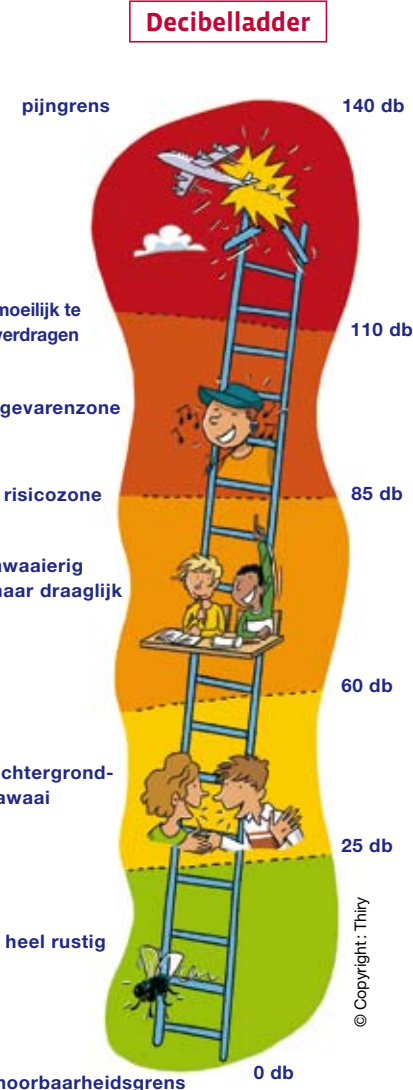
Risico voor de openbare gezondheid

Lawaai schaadt niet alleen de oren. Epidemiologische studies hebben aangetoond dat het ook aanleiding geeft tot stress, hartproblemen, gedragsstoornissen en vermindering van het denkvermogen. Bovendien is het moeilijk communiceren met al dat lawaai. En dat is een enorm nadeel voor leerlingen die de taal waarin wordt lesgegeven al niet machtig zijn. Dat zorgt dus voor heel wat problemen in een multiculturele schoolomgeving, zoals in Brussel.

Naast de geluidspieken moeten ook het omgevingsgeluid en de weergalm worden aangepakt: door die weergalm hoort men het geluid langer, en wordt het nog moeilijker om elkaar te begrijpen. Pilotstudies door Leefmilieu Brussel tonen aan dat het achtergrondgeluid in klassen vaak 55 tot 60 dB bedraagt, terwijl 35 dB het maximum zou moeten zijn. Het geluid galmt bovendien twee tot drie seconden na, terwijl dit niet meer dan 0,6 tot 1,2 seconde zou mogen zijn.

KLEINE RIVIEREN VAN GELUID

Tennisballen onder de metalen poten van een stoel. Rubberen onderleggers om de schokken van het bestek op te vangen. Eierdozen om de weerkaatsing van het geluid tegen te gaan. Enzovoort. Bovenop de sensibilisatie van de beslissingnemers, steunt Leefmilieu Brussel concrete acties op het terrein. Professionele animatoren ko-

WIST U DAT ?

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kunnen de inwoners die lijden onder geluidsoverlast, onder bepaalde voorwaarden premies verkrijgen voor geluidsisolatie. Meer informatie op www.leefmilieubrussel.be > Particulieren > Mijn premies > Premies voor geluidsisolatie – 02 775 75 75.

Concreet handelen

Waarom zijn deze problemen te wijten? Vaak ligt het aan het ouderwetse ontwerp van het merendeel van de klaslokalen. Lange tijd is er de voorkeur gegeven aan hygiëne, ten koste van de akoestiek.

Marie-France Ducarme, attaché van de afdeling Geluid van Leefmilieu Brussel:

“Maatregelen om de akoestiek te verbeteren vragen vaak aanzienlijke budgetten. Anderzijds, als er op voorhand aan de akoestiek wordt gedacht, zal de meerkost slechts 5 % van het budget bedragen. Leefmilieu Brussel tracht alle inrichtende machten, directies, verenigingen, architecten, administraties van verschillende schoolnetwerken en politieke beslissingnemers daarvan bewust te maken. Het is broodnodig.”

Na een voorbereidende enquête en een colloquium in 2008, werd gestart met een pilootproject. In 6 scholen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden akoestische audits uitgevoerd. Voor elk van de 6 gevallen werden technische oplossingen voorgesteld. De Ecole des Glycines in Sint-Agatha-Berchem is bijvoorbeeld van plan om panelen te plaatsen in de eetzaal. Die moeten de weerkaatsing van geluid tegenhouden. Op basis van dit pilootproject zal Leefmilieu Brussel een praktische gids met richtlijnen opstellen, ten behoeve van de inrichtende machten.

Meer informatie op

www.leefmilieubrussel.be > Scholen > Geluid
Hier vindt u informatie, tips, en het beschikbare pedagogische aanbod.

AANDACHT VOOR HET MILIEU tijdens de lessen

Net als in heel wat andere domeinen, spelen leerkrachten een belangrijke rol in de sensibilisatie rond duurzame ontwikkeling. Leefmilieu Brussel besteedt dan ook specifieke aandacht aan hen. Op vraag van de scholen kunnen we professionals inschakelen in pedagogische initiatieven.

Bovendien kunnen leerkrachten deelnemen aan vrijwillige opleidingen. Zo kunnen ze hun kennis over het milieu uitdiepen en de bestaande pedagogische hulpmiddelen leren kennen. En dit met als doel om de jongeren bewust te maken over het milieu en om op een efficiëntere manier te communiceren. Naast de directie, de leerkrachten en de leerlingen van de normaalschool zijn de opleidingen toegankelijk voor iedereen die werkt met een publiek van 12 tot 18 jaar.

Op 26 januari 2010 is er de opleiding 'Uw leerstof of cursus vanuit milieustandpunt'.

Inlichtingen en inschrijvingen: Marie-Claude Geleyn, mge@ibgebim.be of 02 775 76 28.

“Ik ben de hele dag niet thuis. Is het voor het milieu niet beter dat ik de radiators uitschakel?”

Ja. Door de temperatuur te regelen op 16 graden als u vertrekt, zult u slechts enkele minuten nodig hebben om een comfortabele temperatuur te hebben als u thuiskomt. Overdag en 's nachts is 16 graden ruim voldoende. Om de temperatuur goed te kunnen regelen, is een thermostaat nodig. Naast een kamerthermostaat, is het aangeraden om ook thermostaatkranen te installeren op uw radiators. Er zijn enkele richtlijnen om efficiënt uw verwarming te regelen. In de leefruimtes stelt u de temperatuur best in op 19 à 20°C (de thermostaatkraan op 3). 16°C (thermostaatkraan op 2) is dan weer voldoende in doorgangruimtes, 's nachts en overdag als u niet thuis bent. Als u lange tijd afwezig bent, is het aangeraden om de temperatuur in te stellen op 12°C (thermostaatkraan op 1). Met deze ingreep alleen al bespaart u 5 tot 25 % op uw energieverbruik.

Agenda

Om dit tijdschrift elke maand gratis te ontvangen: 02 775 75 75, abonnement@leefmilieubrussel.be of www.leefmilieubrussel.be/abonnement.

12/12 - BEZOEK MET GIDS

JOSAPHATPARK IN SCHAARBEEK

Zelfs zonder bladeren zijn bomen nog van elkaar te onderscheiden. Tal van standbeelden eren de verschillende kunstenaars van Schaarbeek. En laten we de 'Fontein van de liefde' en zijn legendes niet vergeten. Een gratis activiteit georganiseerd door de Natuurgidsen van Brabant in samenwerking met Natuur en Cultuur. Uitleg in het Frans. Plaats van afspraak: Weldoenersplein, 14u (tot 16u30). **Inschrijvingen:** Huguette Vandenberghe, 02 203 52 88 of 0485 52 72 90

13/12 - EXCURSIE MET GIDS

NATUUR EN WINTER

Een gids leidt u rond in het Moeraske en vertelt u over de natuur aan de poorten van de winter. Plaats van afspraak: plein van de Sint-Vincentiuskerk, Evere, 10u (tot 13u). Gratis activiteit. Uitleg in het Frans. **Inschrijvingen:** CEBE, J. Randoux, 02 705 43 02

17/12 - WANDELING

ONTDEK DE NATUUR

Een Nederlandstalige natuurgids van de Natuurgroepering Zoniënwoud begeleidt u tijdens een wandeling van zeven kilometers door Diependelle. Plaats van afspraak: parking Kloosterveldweg,

kruispunt van de Nisardstraat met de Buksboomstraat in Watermaal-Bosvoorde, 14 u (tot 17u). Gratis. **Inschrijvingen:** 0477 32 83 61 of info@ngz.be

18/12 - WANDELING

FAKKELTOCHT

Betalende activiteit van 20 tot 21u. Plaats van afspraak: park Tournay-Solvay **Inschrijvingen:** Conteurs en balade (0497 78 20 75 of info@conteursenbalade.be)

02/01 - NATUUR

ONTDEKKINGSTOCHT

Ontdek twee regionale natuurparken: het Poelbos en het moeras van Jette. Plaats van afspraak: ingang van het Poelbosreservaat (Laarbeeklaan 112 in Jette), 14u (tot 16u30). Breng laarzen of wandelschoenen mee. **Inschrijvingen:** Jean Rommes, 02 893 09 91 of jean.rommes@natagora.be

09/01 - WANDELING

ZONIENWOUDE

Wandeling bij maanlicht in het Zoniënwoud georganiseerd door de Natuurgidsen van Brabant in samenwerking met Natagora. Plaats van afspraak: hoek van Buksboomstraat en

Nisardstraat (parking aan de ingang van het Zoniënwoud), 20u (tot 23u). Gratis. Uitleg in het Frans. **Inschrijvingen:** Madeline Hamont (0479 31 63 80) en Christian Philippe (0496 87 97 40).

10/01 - EXCURSIE MET GIDS

NATUUR EN WINTER

(idem activiteit 13/12) **Inschrijvingen:** Michel Moreels (02 460 38 54; michel.moreels57@skynet.be)

24/01 - WORKSHOP

VOGELS VOEDEREN

Vraagt u zich af hoe u vogels kunt voederen tijdens de winter? Er worden drank en soep voorzien om u te verwarmen. Plaats van afspraak: Silex-domein (Silexstraat 10 in Watermaal-Bosvoorde Domaine), 10u (tot 15u). **Inschrijvingen:** 02 893 09 91 of natureaujardin@natagora.be. Meer info over het Silex-domein: www.cowb.be/silex.htm.

Voor al uw vragen: mijnstadonzeplaneet@ibgebim.be